

NÁVRH PRÁVNÍ ÚPRAVY DALŠÍHO VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ V SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH

září 2021

Obsah

1 Věcný záměr	2
2 Prodloužení sledovaného období	5
§ 111 zákona č. 108/2006 Sb.	5
§ 116 zákona č. 108/2006 Sb.	5
3 Úprava forem dalšího vzdělávání	6
§ 111 zákona č. 108/2006 Sb.	6
§ 116 zákona č. 108/2006 Sb.	9
4 Úprava akreditací kurzů	10
§ 117a zákona č. 108/2006 Sb.	10

1 Věcný záměr

Na základě sběru informací (desk-research, dotazníkové šetření, fokusní skupiny, zahraniční cesty) a širokého konzultačního procesu (odborný panel, kulaté stoly, odborná konference) s pracovníky v sociálních službách, poskytovateli sociálních služeb i vzdělavateli v této oblasti, projekt Vzdělávání PSS předkládá návrh úpravy **dalšího vzdělávání pracovníků v sociálních službách**.

Legislativní úpravy dalšího vzdělávání PSS se týkají zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Návrh vychází ze současné konstrukce zákona o sociálních službách, který upravuje další vzdělávání společně pro sociální pracovníky a pracovníky v sociálních službách. V návrzích právních změn jsou využity formulace z ministerské novely zákona z roku 2020 a poslanecké novely zákona z roku 2021.

Je ponechán stejný rozsah dalšího vzdělávání, tj. povinných 24 hodin za 1 kalendářní rok, avšak zavádí se **prodloužení sledovaného období na 2 roky**. Pro PSS to znamená povinnost dalšího vzdělávání v rozsahu minimálně 48 hodin libovolně rozložit do rozmezí 2 let. Nabídnutí většího rozsahu vzdělávání nad rámec povinných hodin je benefitem zaměstnancům a znakem kvalitního poskytovatele.

Z dílčích projektových aktivit jednoznačně vyplynula ze strany poskytovatelů i samotných pracovníků potřeba **rozšíření forem dalšího vzdělávání**. Kromě doplnění nových forem dalšího vzdělávání jsou **stanoveny detailnější podmínky** pro stávající formy, zejména definování minimálního či maximálního rozsahu.

V případě, že nebude žádoucí některé bližší podmínky forem dalšího vzdělávání upravit i pro sociální pracovníky, lze navrhované změny ošetřit pouze prostřednictvím ustanovení zákona týkající se pracovníků v sociálních službách (fakticky to znamená některé specifikace rozsahu a dalších podmínek neuvádět v § 111 odst. 3 až 10, ale v § 116 odst. 9).

Návrh zahrnuje záměr ocenit nejen ty, kteří vzdělávání absolvují, ale i ty, kteří se na poskytování dalšího vzdělávání podílejí. Výchozím předpokladem je, že předávání zkušeností a dobré praxe, znalostí a dovedností je procesem, který je náročný a při kterém si sama osoba obnovuje, upevňuje a doplňuje kvalifikaci. Právě proto jsou přidány další formy vzdělávání jako vedení stáží, mentoring, lektorská a publikační činnost. Návrh umožňuje, aby si poskytovatel zvolil zaměstnance, kteří povedou stáže nebo budou mentorovat (odborně a metodicky vést) kolegy ze své či jiné organizace, z řad dobrovolníků či studentů. Tato jejich činnost bude uvedena v jejich pracovní náplni, bude vykonávána v pracovní době a započítávána jako plnění povinnosti dalšího vzdělávání daného pracovníka.

Zařazeny v tomto návrhu naopak nejsou formy dalšího vzdělávání jako supervize a sebezkušenostní výcvik. Tyto formy jsou zařazeny v novelách zákona o sociálních službách (MPSV 2020, poslanecký návrh 2021), nicméně z průběhu realizace tohoto projektu tyto požadavky nevzešly. Supervize byla sice shledána jako důležitý nástroj

profesního rozvoje zaměstnanců v sociálních službách a prevence syndromu vyhoření, nicméně bylo požadováno její komplexní ošetření mimo rámec dalšího vzdělávání. Dlouhodobý sebezkušenostní výcvik byl považován za vhodnou formu dalšího vzdělávání pro sociální pracovníky, ale minimálně využívanou formou pro pracovníky v sociálních službách.

Vysvětlení k návrhu úprav forem dalšího vzdělávání:

Kurzy s akreditovaným programem

Zákon uvádí účast na kurzech s akreditovaným programem MPSV.

Návrh obsahuje rozšíření možnosti o účast na kurzech, které akreditují jiná ministerstva, v úvahu přicházejí Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR, Ministerstvo vnitra ČR, Ministerstvo spravedlnosti ČR, Ministerstvo zdravotnictví ČR, pokud obsah kurzu bezprostředně souvisí s výkonem pracovníka v sociálních službách. Zejména služby sociální prevence uváděly tento způsob vzdělávání jako žádoucí, jelikož v rámci multioborové práce jsou pro ně takové kurzy důležité pro zajištění potřeb klientů a potřebné kvality poskytované služby.

Odborné stáže

Zákon popisuje odborné stáže pouze jako formu dalšího vzdělávání pro pracovníka, jež stáž/praxi absolvuje. Návrh ošetřuje rovněž poskytovatele, který stáž a praxi ve své organizaci umožňuje, který vyčleňuje své zaměstnance, aby se věnovali příchozím stážistům, tj. studentům či pracovníkům z jiných organizací. Návrh nově umožní zaměstnavateli započítávat vedení stáže do povinného penza dalšího vzdělávání svých zaměstnanců. Zaměstnavateli umožní vybraným zaměstnancům vedení stáží zahrnout do pracovní náplně tak, aby tuto činnost mohli provádět v pracovní době a současně ji také měli započítanou do povinného dalšího vzdělávání. Zákon neupravuje, v jakém zařízení se stáž odehrává, tudíž se může odehrávat i v zahraničí.

Mentoring

Mentoring je profesionální vztah, kdy mentor předává mentorovanému znalosti a zkušenosti na pracovišti. V organizacích sociálních služeb se běžně tento způsob vzdělávání provádí jako odborné a metodické vedení kolegů či dobrovolníků na pracovišti. Návrh pracuje s pozicí mentora obdobně jako s vedoucím stáží. Návrh umožňuje, aby si zaměstnavatel nastavil vlastní pravidla pro to, kdo může pozici mentora zastávat. Předpokládá, že mentor i vedoucí stáží si při této činnosti rozšiřují a prohlubují vlastní kvalifikaci.

Školící akce

Za školící akce může být považována široká škála vzdělávacích aktivit. Zákon popisuje školící akci jako vzdělávání organizované zaměstnavatelem nebo odbornou organizací, jejíž je zaměstnavatel členem. Navrženo je přidat další pořadatele, jejichž vzdělávací aktivity bude umožněno do povinného dalšího vzdělávání započítávat. Jedná se o školící akce tematicky související s výkonem činností sociálního pracovníka či pracovníka v sociálních službách pořádané ministerstvem (MPSV),

krajským úřadem, zřizovatelem, ale také jiným registrovaným poskytovatelem. Dále je navrženo, aby se pracovníkům započítávala účast na jakékoliv školicí akci od odborné organizace, nejen té, jíž je zaměstnavatel členem. Např. se může jednat o účast na akcích Veřejného ochránce práv, České asociace adiktologů, České asociace sester aj.

Konference

Konference jako akce odborného charakteru již patří mezi zákonné formy dalšího vzdělávání. Návrh nově rozlišuje pasivní a aktivní účast na konferenci, čemuž je přizpůsoben i přepočítání hodin pro započítání do povinného rozsahu dalšího vzdělávání.

Publikační činnost

Záměru ocenit ty, kteří vzdělávání dalším pracovníkům poskytují, odpovídá přidání nové formy dalšího vzdělávání, kterým je publikační činnost. Návrh pracuje s přepočtem stran publikovaného autorského textu na hodiny započítatelné do povinného rozsahu dalšího vzdělávání.

Lektorská činnost

Lektorská činnost je rovněž novou formou dalšího vzdělávání, která oceňuje ty pracovníky, kteří předávají dobrou praxi na kurzech akreditovaných MPSV. Navrhnut je přepočítání hodin lektorské činnosti pro započítání do povinného rozsahu dalšího vzdělávání.

2 Prodloužení sledovaného období

§ 111 zákona č. 108/2006 Sb.

(1) Zaměstnavatel je povinen zabezpečit sociálnímu pracovníku další vzdělávání v rozsahu nejméně ~~24 hodin za kalendářní rok~~ 48 hodin za 2 po sobě jdoucí kalendářní roky (dále jen „sledované období“), kterým si obnovuje, upevňuje a doplňuje kvalifikaci. Pokud pracovní poměr sociálního pracovníka u téhož zaměstnavatele netrvá celý kalendářní rok celé dva kalendářní roky, činí rozsah dalšího vzdělávání jednu dvanáctinu čtyřadvacetinu částky rozsahu uvedeného ve větě první za každý kalendářní měsíc trvání pracovního poměru. V případě nepřítomnosti v práci v rozsahu delším než jeden kalendářní měsíc se rozsah dalšího vzdělávání krátí o jednu dvanáctinu čtyřadvacetinu celkové částky rozsahu. Povinnost zabezpečení dalšího vzdělávání se nevztahuje na zaměstnance ve zkušební době.

Zdůvodnění:

Odst. 1 nemění povinnost rozsahu dalšího vzdělávání sociálních pracovníků, pouze prodlužuje dobu, po kterou je plnění možné sledovat. Toto opatření umožní pracovníkům účastnit se i delších kurzů a těch, co se realizují na přelomu roku, a poskytovatelům dá prostor pro efektivnější finanční zajištění dalšího vzdělávání zaměstnancům. Navržený odstavec je ekvivalentem návrhu úpravy § 116 odst. 9.

§ 116 zákona č. 108/2006 Sb.

.....

(9) Zaměstnavatel je povinen zabezpečit pracovníku v sociálních službách další vzdělávání v rozsahu nejméně ~~24 hodin za kalendářní rok~~ 48 hodin za 2 po sobě jdoucí kalendářní roky (dále jen „sledované období“), kterým si obnovuje, upevňuje a doplňuje kvalifikaci. Účast na dalším vzdělávání se považuje za prohlubování kvalifikace podle zvláštního právního předpisu⁴³⁾. Krácení dalšího vzdělávání v souvislosti s délkou pracovního poměru a nepřítomností se řídí § 111 odst. 1.

⁴³⁾ § 230 zákoníku práce.

Zdůvodnění:

Odst. 9 nemění povinnost rozsahu dalšího vzdělávání pracovníků v sociálních službách, pouze prodlužuje dobu, po kterou je plnění možné sledovat. Toto opatření umožní pracovníkům účastnit se i delších kurzů a těch, co se realizují na přelomu roku, a poskytovatelům dá prostor pro efektivnější finanční zajištění dalšího vzdělávání zaměstnancům. Navržený odstavec je ekvivalentem návrhu úpravy § 111 odst. 1.

3 Úprava forem dalšího vzdělávání

§ 111 zákona č. 108/2006 Sb.

....

(2) Formy dalšího vzdělávání jsou

- a) specializační vzdělávání zajišťované vysokými školami a vyššími odbornými školami navazující na získanou odbornou způsobilost k výkonu povolání sociálního pracovníka,
- b) účast v kurzech s akreditovaným programem,
- c) účast v kurzech s akreditací jiných resortů,
- d) e) účast na odborné stáži,
- e) vedení odborné stáže a mentorování,
- f) e) účast na školicích akcích,
- g) e) účast na konferencích.
- h) publikační činnost,
- i) lektorská činnost.

(3) Další vzdělávání podle odstavce 2 písm. b) se uskutečňuje na základě akreditace vzdělávacích programů udělené ministerstvem (MPSV) na vysokých školách, vyšších odborných školách a ve vzdělávacích zařízeních právnických a fyzických osob (dále jen „vzdělávací zařízení“) a jeho rozsah je minimálně 16 hodin za sledované období.

(4) Dalším vzděláváním podle odstavce 2 písm. c) je vzdělávání v programech akreditovaných podle jiných předpisů^{xx)}, pokud jeho obsah bezprostředně souvisí s výkonem sociální práce. Maximální rozsah činí 8 hodin za sledované období.

^{xx)} možnost doplnění přímých odkazů na MŠMT, MV, MS, MZ ČR apod.

(5) ~~(4)~~ Dalším vzděláváním podle odstavce 2 písm. e)-d) se rozumí výkon odborné činnosti na základě písemné smlouvy mezi zaměstnavatelem a zařízením zajišťujícím odbornou stáž.

(6) Dalším vzděláváním podle odstavce 2 písm. e) se rozumí vedení účastníků stáže a odborné a metodické vedení pracovníků podle § 115. Maximální rozsah činí 8 hodin za sledované období, přičemž lze započítat 1 hodinu vzdělávání za 4 hodiny výkonu tohoto vedení.

(7) ~~(5)~~ Dalším vzděláváním podle odstavce 2 písm. e) f) se rozumí vzdělávací akce v maximálním rozsahu ~~8 hodin ročně~~ 16 hodin za sledované období související s výkonem sociální práce organizovaná zaměstnavatelem, registrovaným poskytovatelem, ministerstvem, krajským úřadem, zřizovatelem, nebo odbornou organizací, jejíž je zaměstnavatel členem.

(8) (6) *Dalším vzděláváním podle odstavce 2 písm. e) g) se rozumí akce odborného charakteru v maximálním rozsahu ~~8 hodin ročně~~ 8 hodin za sledované období v případě pasivní účasti a 16 hodin za sledované období v případě aktivní účasti, jejíž program se týká oboru činnosti sociálního pracovníka.*

(9) *Dalším vzděláváním podle odstavce 2 písm. h) se rozumí zveřejnění autorského textu v odborném periodiku či publikaci, jejíž obsah souvisí s oborem činnosti sociálního pracovníka. Maximální rozsah činí 8 hodin za sledované období, přičemž lze započítat 1 hodinu vzdělávání za text o rozsahu menším než 1 normostrana, 2 hodiny za text v rozsahu menším než 5 normostran a 4 hodiny za text delší než 5 normostran.*

(10) *Dalším vzděláváním podle odstavce 2 písm. i) se rozumí lektorské vedení kurzů s akreditovaným programem podle odstavce 2 písm. b). Maximální rozsah činí 8 hodin za sledované období, přičemž lze započítat 1 hodinu vzdělávání za 4 hodiny vyučování.*

(11) (7) *Účast na dalším vzdělávání podle odstavce 2 se považuje za prohlubování kvalifikace podle zvláštního právního předpisu⁴³⁾.*

⁴³⁾ § 230 zákoníku práce.

(12) *Dokladem o absolvování dalšího vzdělávání podle odstavce 2 písm. a), a, b) a c) je osvědčení vydané vzdělávacím zařízením, které další vzdělávání pořádalo. Dokladem o absolvování dalšího vzdělávání podle odstavce 2 písm. e), d), e), je potvrzení vydané zařízením, ve kterém byla zajišťována odborná stáž, nebo zaměstnavatelem jako organizátorem odborné stáže či mentoringu. Dokladem o absolvování dalšího vzdělávání podle odstavce 2 písm. e) f) a g) je potvrzení vydané organizátorem školicí akce nebo konference. Dokladem o absolvování dalšího vzdělávání podle odstavce 2 písm. h) je prohlášení pracovníka s uvedením přesné citace díla s odkazem, umožňujícím k jeho obsahu dálkový přístup. Dokladem o absolvování dalšího vzdělávání podle odstavce 2 písm. i) je potvrzení vydané vzdělávacím zařízením, které akreditovaný vzdělávací kurz pořádalo.*

Zdůvodnění:

Odst. 2 rozšiřuje výčet forem dalšího vzdělávání a upřesňuje některé formy stávající. Způsoby povinného dalšího vzdělávání se týkají sociálních pracovníků a podle § 116 odst. 9 pracovníků v sociálních službách. Ustanovení nepřidává nikomu z těchto pracovníků povinnosti, pouze přidává možnosti plnění.

Odst. 3 upřesňuje, že pracovníci se musí zúčastnit vzdělávacích kurzů akreditovaných u MPSV minimálně 16 hodin za 2 roky. Toto zpřesnění má své opodstatnění právě s ohledem na rozšířený rozsah možností dalšího vzdělávání a apeluje tak na to, aby tyto kurzy nebyly opomíjeny.

Odst. 4 Přidává možnost vzdělávání v takových akreditovaných kurzech jiných resortů, které souvisejí s výkonem sociální práce a podle § 116 odst. 9 pracovníka v sociálních službách.

Odst. 5 je ve svém obsahu nezměněný a upravuje účast na odborné stáži.

Odst. 6 upřesňuje, že vedením stáží se rozumí odborné vedení účastníků stáží, tj. zaměstnanců z jiných organizací a studentů ze škol a dále, že mentoringem se rozumí odborné a metodické vedení pracovníků a dobrovolníků podle § 115, kteří vykonávají odbornou činnost v sociálních službách. Tato činnost může být pracovníku započítána jako další vzdělávání maximálně 8 hodin za 2 roky s tím, že za 4 hodiny vedení je započítána 1 hodina této činnosti. Potvrzení o provádění činnosti vydává podle § 115 odst. 12 zaměstnavatel a je tedy na něm, koho pro provádění této činnosti určí.

Odst. 7 rozšiřuje možné organizátory školicích akcí za podmínky, že jejich vzdělávání souvisí s výkonem sociální práce a podle § 116 odst. 9 s výkonem činnosti pracovníka v sociálních službách. Přidán je registrovaný poskytovatel, aby pracovníci z jednoho zařízení mohli navštěvovat akce jiného. Dále jsou přidány ministerstvo (MPSV), krajský úřad a zřizovatel, které jsou nadřízenými subjekty a informují obvykle o aktuálním dění v sociálních službách. U odborné organizace je vypuštěn dovětek „jejíž je zaměstnavatel členem“, aby bylo možné uznávat školicí akci tematicky vázanou, organizovanou jakoukoliv odbornou organizací, třeba od různých odborných společností, Veřejného ochrance práv a dalších.

Odst. 8 rozděluje účast na odborných konferencích na aktivní a pasivní i jejich maximální rozsah započítávaný do povinného dalšího vzdělávání. Potvrzení podle § 115 odst. 12 vydává organizátor konference.

Odst. 9 umožňuje započítávat do dalšího vzdělávání publikační činnost sociálních pracovníků i pracovníků v sociálních službách, jejichž autorský text souvisí právě s výkonem jejich odborné činnosti. Uveden je přepoččet normostran na maximálně započitatelné hodiny dalšího vzdělávání. Dokladem o takovém vzdělávání je podle návrhu § 115 odst. 12 prohlášení pracovníka s uvedením přesné citace díla s odkazem, umožňujícím k jeho obsahu dálkový přístup.

Odst. 10 oceňuje lektorování v akreditovaných kurzech MPSV. Započítávání lektorských hodin je přepočítáváno a omezeno maximem za 2 roky. Doklad podle návrhu § 115 odst. 12 vydá lektorovi organizátor kurzu s akreditovaným programem.

Odst. 11 beze změny.

Odst. 12 uvádí způsoby dokladování absolvování dalšího vzdělávání pracovníkem. V první větě je vypuštěno slovo „další“ a ponecháno je pouze „vzdělávání“, jelikož uvedené písm. a) není dalším vzděláváním, ale specializačním kvalifikačním vzděláváním.

§ 116 zákona č. 108/2006 Sb.

.....

(9) Další vzdělávání se uskutečňuje formami uvedenými v § 111 odst. 2. Ustanovení § 111 odst. 1 vět druhé až čtvrté a odst. 3 až 6 a 8 3 až 10 a 12 platí obdobně s tím, že ~~program akce odborného charakteru podle § 111 odst. 6~~ že **další vzdělávání** se týká oboru činnosti pracovníka v sociálních službách. Povinnost účasti na dalším vzdělávání podle věty první se nevyžaduje za kalendářní rok, v němž pracovník v sociálních službách absolvoval akreditovaný kvalifikační kurz.

Zdůvodnění:

Odst. 9 uvádí ustanovení, které říká, že jmenované formy dalšího vzdělávání v § 111 se netýkají oboru činnosti sociálního pracovníka, nýbrž oboru činnosti pracovníka v sociálních službách. Toto opatření se vztahuje na kurzy akreditované u MPSV a u jiných resortů, na účast a vedení stáží, mentorování, na účast na školicích akcích a na konferencích, na lektorování v akreditovaných kurzech MPSV. Způsob dokládání absolvování vzdělávání je pro sociální pracovníky i pracovníky v sociálních službách obdobný.

4 Úprava akreditací kurzů

§ 117a zákona č. 108/2006 Sb.

...

(3) *Žádost o akreditaci vzdělávacího programu, kromě náležitostí podání 47a), obsahuje*

...

d) seznam fyzických osob, které se budou podílet na vzdělávání, a doklady o jejich odborné způsobilosti nebo osvědčení o uznání odborné kvalifikace, doklady o absolvování dalšího vzdělávání nebo odborné praxi odpovídající tematickému zaměření kurzu,

Zdůvodnění:

Odst. 3, písm. d) doplňuje k požadavkům na lektora nejen dokládání odborné způsobilosti, ale rovněž dokládání dalšího vzdělávání a/nebo praxe, která přímo souvisí nejen s obsahem předkládaného kurzu v žádosti o akreditaci, ale přímo s tématem, který bude lektorovat. Toto opatření si klade za cíl podpořit kvalitní lektory v kurzech akreditovaných MPSV.